"אצל הרבי מורגש ביתר שאת

שמו של הרב הגאון החסיד ר' מנחם מענדל גלוכובסקי, רב קהילת חב"ד ברחובות וחבר בית-דין רבני חב"ד בארה"ק, יצא מזמן מגדר קהילתו, והוא ידוע בציבור החב"די כאיש אשכולות, נעים הליכות, ופיו מפיק מרגליות. בכל הזדמנות שהוא מדבר בציבור, ניתן לשמוע מפיו דברי חיזוק והתקשרות ● לכבוד חג הפסח פנה אליו "בית משיח" ושמע ממנו על ימיו הראשונים בתפקיד הרבנות לפני כמעט עשרים שנה, ועל הנהגת קהילתו הגדולה במשך השנים. בהזדמנות זו שאלנו אותו שאלות גלויות ונוקבות על תפקידם ומעמדם של הרבנים החב"דיים, על התופעה ההולכת ורווחת לשאול בספרי ה'אגרות קודש', ובענייני השעה הבוערים ● ראיון חגיגי ומיוחד

מראיין: מנחם זיגלבוים

א ודות ימי רבנותו הראשונים, פותח ומספר הרב מנחם מענדל גלוכובסקי שליט"א:

"הגעתי לארץ יחד עם קבוצת השלוחים שהגיעה לארץ בשנות תשל"ו-ל"ח. כידוע, רוב השלוחים היו אברכים ורק מעטים היו עדיין בחורים, ואני ביניהם. בשנת תשל"ט, נישאתי ועברתי להתגורר בכפר חב"ד ונכנסתי ללמוד ב'כולל'.

כידוע, הרבי כתב לשלוחים מכתב בראש חודש שבט תשל"ט, ובו הוראות מפורטות כיצד עליהם לנהוג, ואחת ההוראות היתה "דין קדימה לרבנות". ליבי נטה בכיוון הזה, לשמש בתפקיד של רבנות. אני זוכר ששאלתי אז את המשפיעים ר' מענדל פוטרפס ור' זושא וילימובסקי האם אכן עלי לבחור בכיוון זה, והם אמרו לי "ספק דאורייתא לחומרא, ואם יש לך ספק האם ללכת לרבנות, אזי תלך למרות החשש והפחד"...

באותה תקופה נפטר רבה של קהילת חב"ד בלוד, הגאון החסיד הרב אלימלך קפלן. בני הקהילה החלו לחפש רב שימלא את מקומו. הוקמה וועדה של אנ"ש שטיפלה בעניין הזה. הם כנראה שמעו שאני מחפש משרת רבנות, והחליטו להציע לי את התפקיד. הם ניגשו לר' מענדל פוטרפס ודיברו איתו על העניין. זמן קצר לאחר מכן, ניגש אלי ר' מענדל ואמר לי "עוד מעט יגיעו אליך מלוד בהצעת רבנות, דאס איז א גוטע זאך, וכדאי ללכת לשם". באותם ימים זו היתה קהילה יותר מצומצמת מכפי שהיא כיום, אם כי כבר אז היו מוסדות, ישיבה, בית ספר לבנים ולבנות. חשבתי לעצמי 'אברך צעיר יכול לקבל על עצמו רבנות בשיכון כה גדול ומבוסס כמו בלוד?' – לדידי זה היה מופרך!

באחד הימים קיבלתי מהם טלפון ושאלו אם הם יכולים לבקר אצלי. ידעתי מה כוונתם, והרגשתי לא נוח. נכנסתי לביתו של ר' זושא הפרטיזן, (בכלל, הייתי מקורב אליו מאד. הקשר שהיה לי איתו, היה קשר מיוחד. ראיתי בו אדם משכמו ומעלה מבלי שייכות לפוליטיקה ולחשבונות. רק הענינים של הרבי עמדו לנגד עיניו); סיפרתי לו על לבטיי, והוספתי כי רבנות של שיכון חב"ד בלוד, זה דבר מופרך אצלי מפני גילי הצעיר. הוא אמר לי "אתה צריך לקבל אותם ולשמוע מה יש להם להציע לך. אסור לך לשלול זאת. מה שאתה יכול לעשות, זה לכתוב לרבי שאתה מרגיש שזו מעמסה כבדה מידי בשבילך. אבל להכריע לבד בדבר? – אסור לך".

כעבור מספר ימים הגיעה לביתי משלחת מכובדת של וועד הרבנות לשיכון חב"ד לוד. שמעתי את הצעתם, ולאחר מכן כתבתי על כך לרבי. כדרכן של שמועות, כעבור זמן קצר כבר התפרסם כי היתה פגישה, וכי או-טו-טו אני הולך לכתוב לרבי, ובעוד זמן-מה אהיה הרב של שיכון חב"ד לוד...

באותה תקופה, אחד מעמודי התווך של קהילת חב"ד ברחובות היה המשפיע ר' אריה לוין, והוא שמע על כך. כחצי שנה קודם לכן, יחד עם עסקנים נוספים בקהילת חב"ד ברחובות, הוצע לי תפקיד הרבנות ברחובות, אבל מסיבות שונות זה לא יצא לפועל. כשהם שמעו על בקשת המינוי לרבנות, מיהרו להציע לי שוב את התפקיד בצורה רשמית. בעקבות זאת כתבתי לרבי על שני הצעות הרבנות, לוד ורחובות, והוספתי שרבנות בלוד נראית "כבדה" מידי על כתפיי הצעירות. לעומת זאת, ליבי מרגיש טוב יותר עם הקהילה ברחובות שנמצאת בתחילת התפתחותה. הרבי הקיף בעיגול את המילים "הרגשת ליבי" וענה **"כן יעשה בשעה טובה ומוצלחת".**

אני לכשעצמי לא רציתי מלכתחילה לקבל הצעות, אבל כיון שר' זושא דחק בי, אז הסכמתי לשמוע. קהילת רחובות היתה בתחילת התפתחותה, והרגשתי שאני יכול "לגדול" עם הקהילה ביחד.

לבקשתם של אנשי הקהילה, נערכו בחירות לרבנות ביום ג' מנחם-אב

המושג 'דוד מלך ישראל חי וקיים'''

הרב מנחם מענדל גלוכובסקי מקבל שני דולרים לצדקה מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תשמ"א, ובפועל הגעתי לגור בחודש חשון תשמ"ב.

● זכית לקבל מכתב ברכה מהרבי...

כן, אם כי מכתב הברכה-הסכמה למינוי לא הגיע כל כך בקלות. לאחר שביקשו שאהיה רב הקהילה, קבע בית-דין רבני חב"ד כי צריך לערוך בחירות והתאריך נקבע למוצאי ב' מנחם אב תשמ"א. יום זה הינו יום היארצייט של סבי ע"ה, שהיה רב דגול ומצאצאי הרבנים במשך דורות רבים עד הגאון רבי יעקב מליסא, והרגשתי שזהו יום סגולה עבורי באופן אישי. כמו כן נזכרתי, כי ביום הזה, ב' מנחם אב, זכתה רחובות לקבל את פניו של הרבי הריי"צ. ביומן המסע נכתב שהוא יצא מקרון הרכבת, השקיף על העיר וחזר לקרון הרכבת. הרגשת-לב שלי היתה, כי זהו יום סגולה עבור קהילת חב"ד ברחובות, וכי ביום הזה תקבל הקהילה תנופה חדשה. הרגשתי שמשמים גילגלו את הבחירות ליום זה.

בחול המועד סוכות תשמ"ב, הגעתי לבית הכנסת, ולפתע ראיתי מעטפה מונחת בתיבת דואר צדדית שאיש כבר לא השתמש בה. התפלאתי מי הכניס מעטפה לתיבה המאובקת הזאת. כשפתחתי ראיתי שזה מכתב קודש שהגיע מהרבי שהיה ממוען ל"בית כנסת חב"ד ברחובות והרב מנחם מענדל גלוכובסקי". במכתב זה זכיתי לקבל את ברכתו של הרבי שהיתה כתובה בכי"ק "**בברכת הסתדרות טובה בכל, ולהצלחה ברבנות ובעבודת הקודש**".

כך התחלתי. מאז שנבחרתי ביום ג' מנחם-אב, ועד שבאתי לגור בעיר בסוף חודש חשון תשמ"ב, באתי לעיר כל שבת, ובכל פעם התאכסנתי אצל משפחת אחרת, כשאת הסעודות הקפדתי לאכול בכל פעם בבית משפחה אחרת. כך למדתי להכיר את כל משפחות הקהילה, והם למדו להכיר אותי.

ימי בראשית של הרבנות

באותם ימים, קהילת חב"ד ברחובות היתה קהילה קטנה וצעירה יחסית שמנתה שמונה-עשר משפחות בלבד. מוסדות רציניים

טרם היו. בדיוק אז עמדו באמצע בניית בית-הכנסת. מלבד זה היו שלוש כתות מכינה לגיל הצעיר. זו היתה הקהילה.

זמן קצר לאחר בואי הקמנו גן "בית חנה" לבנות. כיון שעד אז לא היה שום מוסד חינוכי לבנות.

● **מגיעים לקהילה, מה מתחילים לעשות?**

התחלתי בשיעורי תורה, בשבתות ובימי חול. מסרתי שיעורי תורה לגברים ולנשים, וגם אנשים היו מגיעים להתייעץ.

● **מה היה תפקידך כרב?**

ראשית כל לעסוק בענייני רבנות, לענות על שאלות, להעביר שיעורים, להתוועד ולהדריך. כמו כן, במידה מסוימת לנהל את ענייני הקהילה ולתת כיווני דרך בהקמת המוסדות ובפיתוח הקהילה.

● **יושב רב צעיר, בשנות העשרים לחייו עם עסקנים מבוגרים וותיקים, ומתווה להם דרך. לא היתה הרגשה ש"הנעליים הללו גדולות מידי"?**

אחד הדברים החשובים שאפיין את הקהילה ברחובות, החל מהרובד של הרבנים והעסקנים, ומהם לכל אנשי הקהילה, העבודה שנעשית מתוך שיתוף פעולה. תמיד עבדנו יחד, ההחלטות התקבלו ביחד, וגם הפעילות בשטח נעשתה יחד. שיתוף פעולה הוא הכח של הפעילים, וזה הדבר שקידם את התפתחות הקהילה במשך כל השנים.

● **רב חדש בא לקהילה, לאיזה חזון הוא שואף?**

לא היו חזונות, היה צריך לעשות, והיה הרבה מה לעשות. ר' זושא וילימובסקי אמר לי כל הזמן 'כל זמן שאין מוסדות חינוך אין זה נקרא קהילה. כשתבנה מוסדות חינוך, אנשים יגיעו לעיר, וזוגות צעירים ישתלבו בקהילה'. וזו אכן היתה המשימה הראשונה, להתחיל לבנות מוסדות.

כפי שסיפרתי, התחלנו עם גן ילדות. ארבעה שנים לאחר מכן עשינו פריצת דרך ופתחנו כתה א' לבנים. באותם ימים היו ארבעה תלמידים בלבד...

הרב מנחם מענדל גלוכובסקי נואם לפני קבוצת קשישים ברחובות

הרב גלוכובסקי מרקיד ומלהיב את בני קהילתו בהקפות שניות

גיבוש חיי קהילה

הרעיון להקים מוסדות חינוך, אכן פעל את פעולתו. מאז שהוקמו המוסדות ברחובות, יותר משפחות עברו להתגורר בעיר, והשתלבו בחיי הקהילה. המעלה של רחובות, כי היא נמצאת סמוך לכפר חב"ד, תל-אביב, נחלת-הר-חב"ד. בעקבות הפעילות התקרבו משפחות רבות ליהדות ולחסידות, וגם הן השתלבו בקהילה תחת שרביטו של הרב גלוכובסקי. "אנשים החלו להבין שיש עיר מרכזית שיש בה קהילה מסודרת, ויש בה מוסדות חינוך לתפארת, והם הגיעו", מסביר הרב גלוכובסקי.

"כיום לומדים במוסדות החינוך קרוב לאלף תלמידים, בלעה"ר. קול התורה נשמע ברחבי העיר. שבעה גני ילדים, חיידר גדול לבנים, ישיבה קטנה, ובית-ספר לבנות הנמצא בנס-ציונה, אף הוא נסמך על הקהילה הרחובותית".

● **הקהילה ברחובות ידועה כקהילה מאוחדת מאד; איך מגבשים קהילה שמונה למעלה מאלף נפשות?**

כשאני מסתכל על אנשי הקהילה, אינני מסתכל עליהם כציבור אלא כעל אנשים

יחידים. את זה אנו למדים מהרבי, הגם שהרבי מנהיג את כלל ישראל, אבל תמיד הוא מעניק יחס אישי לכל אחד כאיש יחיד. אצל הרבי כל יהודי הוא עולם ומלואו. כך זה גם בהנהגת קהילה. ראשית לכל צריך לדעת שהציבור מורכב מיחידים, וצריך לעזור ולסייע לכל אחד בכל עניין.

● יש לפעמים הרגשה כי משא העם כבד מידי?

ראשית, הקב"ה אינו מבקש אלא לפי כוחן, והקב"ה נותן כוחות. מעבר לכך, יש לפעמים רגעים בהם מורגשת תחושת אחריות כבדה. למשל, כשאני עומד בבית הכנסת בליל שבת, ורואה את הציבור הגדול בלעה"ר, אני חש כי צריך סעייתא דשמיא לעשות את הראוי והצריך. אין ספק כי העומס הוא גדול מאד, אך מכל מקום שליח צריך לחיות בתחושה של שמחה, וכפי שהרבי אמר כמה פעמים כי שליח בגימטריה שמח. אמנם זה רק גימטריה, כי האחריות היא גדולה וכבדה. בוודאי שיש ימים קשים יותר וקשים פחות.

(לאחר הרהור:) כשעושים חשבון נפש במה אנחנו מתעסקים, מגיעים למסקנה כי אנחנו עוסקים בהרחבת המלוכה של הרבי, אם זה בבניית מוסדות, או אפילו בטיפול בבעיות פרטיות – שהרי כל בית של אנ"ש זה חלק מהממלכה של הרבי. התפקיד של הרב הוא לעזור בכל מקום שצריך, אם זה בעיה עם ילד, ואם בבעיה של פרנסה. כשרואים מול העינים את הפירות – זה נותן את הכוחות להמשיך הלאה בכל העניינים.

תפקידם של הרבנים החב"דיים בארה"ק

הרב מנחם מענדל גלוכובסקי, אינו רק רבה של הקהילה ברחובות, אלא גם חבר בית-דין-רבני חב"ד בארץ-הקודש, וסגן מזכיר בית-הדין. תפקיד זה, מדרך הטבע, מחייב לטפל בעניני כלל חב"ד בארץ, הרבה מעבר לתחומי עירו וקהילתו.

בהזדמנות זו, ביקשנו לשוחח על מהותו ותפקידו של רב חב"די, ועל ענייני וצרכי השעה – חלקם דברים שעומדים ברומו של עולם.

● הרבי מייחס חשיבות רבה לרבנים, מה בעצם הרבי רוצה מהרבנים מלבד שיפסקו פסקים וידונו דיני תורה?

הרבי מייחס חשיבות רבה לרבנים. פעם התבטא ואמר שענין הרבנות קרוב ללבו כי אבא שלו היה רב. אבל ברור שזה הרבה מעבר לזה. במשך השנים היו אין-ספור תשובות לגבי תפקידו של הרב ותפקיד בית-דין רבני

הרב מנחם מענדל גלוכובסקי מתרגם סימולטנית את שיחותיו של הרבי לאנגלית

חב"ד בארה"ק – התשובות ברובן הופנו למזכיר בית-הדין הרב ירוסלבסקי שליט"א.

תחום אחריותם של הרבנים מגיע לידי ביטוי במגוון של נושאים. אחד הדברים החשובים הוא ענין החינוך – נושא שהרבי רצה מאד שרבנים יעסקו בו. ענין זה קרוב לליבי באופן אישי, כיון שאבי ע"ה, היה 'מלמד' ומחנך 46 שנה, ואמא שלי אף היא היתה מחנכת מעל שלושים שנה. גדלתי אפוא בבית שנושא החינוך היה בראש הנושאים, ותמיד הרגשתי את חשיבות נושא החינוך. בין שאר ענייני החינוך של הקהילה, יש לי את הזכות להיות חבר הנהלת 'רשת אהלי יוסף יצחק', ולעזור בחינוכם של אלפי ילדי ישראל בארה"ק.

כמו כן, על רבנים לעסוק בעשיית שלום, בבחינת "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", שלום בין איש לרעהו ושלום בין משפחות ובין איש לאשתו.

כל זאת מלבד הענין הכללי של הרבנים, שהם ראשי ומנהיגי העדה. הרבי רואה את תפקיד הרב, ורב חב"די בפרט, שעליו לדאוג לקהילה שלו, להנהיג ולכוון אותם בדרך הנכונה. הוא גם נתן לזה ביטוי בכל ההחלטות הגורליות שהיו על הפרק במשך השנים. בשאלות פרטיות רבות הרבי שלח אנשים שיתייעצו עם רבני חב"ד. כמו כן זכורה השיחה הידועה מתאריך ב' אדר תשמ"ח, שכשיש שאלות בעניני הפרט ובעניני הכלל יש ללכת לרבנים ולבתי הדין החב"דיים בכל מקום.

אין ספק שהרבי ראה ברבנים לא רק פוסקי הלכות, אלא גם מנווטי ההנהגה הרוחנית של הפרט ושל הקהילה. ידועה התשובה שהרבי כתב לרבני חב"ד בארה"ק בשנת תנש"א "תוקף הנהגת אנ"ש בידי אגו"ח ובראשם (וועד) רבני אנ"ש".

● הזכרתם את דבריו של הרבי, כי בשאלות יש לפנות אל הרבנים בכל אתר ואתר. כיום, בתקופה של מבוכה באין-ספור עניינים שעל הפרק, יש הרגשה שקולם של הרבנים יכול להישמע בקול רם יותר. כגון: יש שאלות רבות שהציבור נחלק, מתלבט ונבוך בהם...

התשובה לכך היא מורכבת. ראשית כל, מי שעוקב אחר הנעשה יודע שהיו עניינים רבים שדרשו הכרעה, לפעמים אפילו גורליים, והרבנים אכן נכנסו לתמונה והכריעו בצורה ברורה.

לעומת זאת, יש עניינים שאי אפשר להכריע בהם בצורה ברורה או חד-צדדית. גם בבית-דין עצמו, יש רבנים הסוברים כך – בענין פלוני – ויש הסוברים אחרת, ולעיתים הדברים צריכים לעבור תהליך עד שהם מגיעים לידי מיצוי. ברור ומובן שהדעות השונות בקרב אנ"ש ובקרב הרבנים,

מבוססות על שולחן-ערוך ועל שיחות ומכתבים של הרבי. הרי התורה היא בבחינת "הפוך בה והפוך בה דכולא בה".

● רבים זוכרים את הנאום שנשאת בכינוס היובל בי' שבט, דברים שרוממו רוחם של אנשים רבים באמונה להתגלות מלך המשיח. מכל מקום יש תחושה של שפיפות קומה, מדוע הרבנים אינם פועלים בכיוון הזה, הרי בכוחם של הרבנים להאיר כעת להמון-העם בתקופה זו?

המצב אכן שפוף משום שאנחנו נמצאים בחושך הגלות. החושך וההעלם הגדול נובע לא רק במה שנעשה בעולם שמסביבנו, אלא גם אצלנו. אדרבא, זה מתחיל מאיתנו. אם הראש בהעלם אז גם הגוף בהעלם. המציאות כיום היא שבאופן גלוי חסרה הרגשת הרוממות והבהירות שקיבלנו כל השנים מהרבי.

● במה זה מתבטא?

הדבר שחסר לנו בגלוי יותר מכל, הוא יכולת ההכרעה הברורה של הרבי בעניינים שאנחנו נתקלים ומתמודדים איתם יום-יום. עניינים שרק הרבי היה מכריע בהם כל השנים.

המצב הכללי כיום הוא חוסר בהירות, משום שהרבי בדרכו היה נותן את האור שבכל דבר. אנו נמצאים כעת במצב שבכל יום נעשים דברים, אם בשלמות הארץ, ואם בהנהגת אנ"ש, וכל אחד רוצה לכוון ל'מה הרבי אומר במצב שכזה'. יש המצטטים שיחה אחת, ולעומתם אחרים מצטטים שיחה אחרת; והשאלה היא באיזה קו צריך ללכת? קו נוקשה יותר, או אולי קו "רך" יותר.

אם ניקח את השאלה החשובה האם לצאת בקמפיין בנושא החשוב של שלמות הארץ. יש שאומרים שחייבים להתערב כי מדובר בענין של פיקוח נפש עליו זעק הרבי אין-ספור שיחות. לעומתם יש שאומרים כי אנחנו מופקדים על "פיקוח נפש הרוחני" של כלל ישראל, ואם נצא למלחמת שלימות הארץ, נרחיק בכך המוני יהודים שיכולים להתקרב לחב"ד ולחסידות, וזו הרי השליחות העיקרית שלנו — הפצת המעיינות.

יש שיחה של הרבי הקודם מפסח תש"ג, שם מדבר הרבי הריי"צ על הפיסקא "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא במצרים". מסביר הרבי על פי תורת החסידות כי "אבהתנא" זו מדרגת החכמה, ובזמן הגלות — "במצרים" — המוחין 'אכול', וזאת על שום שבזמן הגלות חסרה הדרגה של ה"הבחנה השכלית" שעל-ידה מבחינים בין טוב לרע; מה בא מקדושה ומה שייך מהצד של היפך-הקדושה.

רבני חב"ד בקברו של יוסף הצדיק בשכם

רבני חב"ד בטקס אמירת 'לחיים' בחנוכת הבית של המשרד החדש של בית הדין בארץ הקודש

ואז מספר הרבי את הסיפור על הצדיק רבי נחום מטשרנוביל, שגביר אחד נתן לו שלוש מאות רובל לצרכיו האישיים והגבאי שמח משום שקיווה לשלם בכסף זה את חובות בית הרבי, אך רבי נחום חילק את כל הכסף לאחד החסידים שבכה לפניו כי הוא זקוק לשלוש-מאות רובל. לאחר מכן התפלא הגבאי היכן נמצא הכסף שמיועד עבור בני-הבית. שמע זאת רבי נחום וסיפר לו כי הגיע אליו חסיד אחד שביקש שלוש-מאות רובל לצרכיו האישיים. "כמעט נתתי לו את הכסף, כשלפתע ניקר בי ספק האם לתת הכל לחסיד הזה, או שמא כדאי לחלק את הסכום העצום בין כמה חסידים נזקקים. לפתע הבנתי כי אחת הדעות מגיעה מצד הקדושה והשניה מהצד השני, אך לא ידעתי להכריע איזו דעה באה מצד הקדושה. כשהתלבטתי בכך, סגרתי את דלת החדר לזמן-מה והתבוננתי בדעתי עד שהגעתי למסקנה שהדעה לחלק את הכסף בין כמה חסידים נזקקים אינה באה מצד הקדושה, וזאת משום כי מלכתחילה כשחשבתי להשתמש בכסף לצרכי עצמי לא חשבתי שזה יותר מידי עבור אדם אחד, רק כשרציתי להעניקו לחסיד שהיה זקוק לכל הכסף, אז לפתע צץ לי הרעיון לחלק את הכסף לכמה אנשים".

הוסיף על כך הרבי הריי"צ שרבי נחום מטשרנוביל היה צדיק גמור ובכל זאת היה

חברי בית הדין בתמונה קבוצתית
מימין לשמאל: הרב ירוסלבסקי, הרב גלוכובסקי, הרב חנזין, הרב הלפרין, הרב סלונים, הרב ליפסקר והרב העכט

צריך להשתמש בהבחנה השכלית כדי להגיע לחקר האמת לדעת בין טוב לרע.

רואים אפוא שבזמן הגלות, חסרה ההבחנה שכלית, ואת זה הרבי העניק לנו, בהכריעו בכל תחום. — אמנם הרבי הריי"צ הוסיף באותה שיחה, כי על ידי לימוד תורת החסידות ישנה היכולת להגיע להבחנה שכלית; כן הדבר באם מתעמקים בתורתו של הרבי המיועדת לדור שלנו, אפשר גם כן להגיע להבחנה שכלית, אבל דבר זה דורש יגיעה רבה, וצריך להתפלל בחוזקה שנכוון להגיע לנקודה שהרבי רוצה בשאלות שעומדות על הפרק, כמו: האם להכנס לתעמולת הבחירות אם לא; האם לעשות ניתוח או לא; האם להשתדך אם לאו.

מתי והיכן נשמע קולם של הרבנים

● אם ניקח לדוגמא את נושא המאבק נגד הממשלה בענינים של שלמות הארץ, יש שטוענים שהרבנים לא מספיק משמיעים את קולם, האם אכן יש מקום שרבנים ישמיעו דעתם בצורה ברורה יותר?

ישנו דבר אחד שזה זמן רב אני רוצה ליישם אותו, והוא - לפרסם בריש-גלי את עמדתו ושיחותיו הקדושות של הרבי בענייני שלמות הארץ. אנחנו ניתן גיבוי - ויותר מכך, אנחנו נעזור - אם נמצא יהודי שיהיה מוכן לממן 'קמפיין' כזה. פניתי בענין זה לכמה יהודים כדי שיעזרו להוציא קמפיין שכזה, אך לצערי טרם מצאתי מישהו שיכול לממן זאת

ראשית לכל, רבני חב"ד בארץ מביעים את מחאתם נגד החזרת שטחים בצורה הגלויה ביותר, כי חובת המחאה מחויבת על פי שו"ע ועל פי הרצון של הרבי. יש אמנם אנשים שרוצים שנעשה זאת בצורה יותר קולנית ובצורה בוטה יותר — אך לאו דווקא שזה מועיל יותר, כיון שהכל יודעים מהי דעת חב"ד בקשר לנושא הזה.

מלבד זאת, אנחנו בודקים את השטח כל העת כדי לראות באיזה שלב נמצאים הדברים, האם הגענו לשלב של הכרעה או לא, מתי הכח שלנו יעזור במאבק ומתי לא, וכשנגיע להבנה כי חב"ד יכולה להכריע בעניין, רבני חב"ד יתכנסו ויחליטו.

עם כל זאת, ישנו דבר אחד שזה זמן רב אני רוצה ליישם אותו, והוא — לפרסם בריש-גלי את עמדתו ושיחותיו הקדושות של הרבי בענייני שלמות הארץ. אנחנו ניתן גיבוי — ויותר מכך, אנחנו נעזור — אם נמצא יהודי שיהיה מוכן לממן 'קמפיין' פרסומי רחב שיפרסם את שיחותיו של הרבי בענין שלמות הארץ. אני עצמי פניתי בענין זה לכמה יהודים כדי שיעזרו להוציא קמפיין שכזה. להכניס מודעות בעיתונות, ולפרסם בכל צורה את עמדתו של הרבי, אך לצערי טרם מצאתי מישהו שיכול לממן זאת. חשוב ביותר לפעול כדי שאנשים יהיו מודעים לדבריו של הרבי בשלמות הארץ במטרה לשנות את התפיסה של הציבור בארץ.

● כיום כשאין תשובות מהרבי באופן

הרגיל, האם נדרש מהרבנים להכריע בשאלות יותר מפעם?

מטבע הדברים מגיעות אל הרבנים שאלות קשות שבזמני האור והגילוי הן לא היו מגיעות אלינו. לא מזמן קיבלתי טלפון בשתיים לפנות בוקר. אשה סיפרה כי אביה נמצא במיון והרופאים אומרים שהוא צריך לעבור ניתוח בצורה דחופה, אך היא אינה מוכנה להסכים לכך ללא פסק רבני. כמו כן מגיעות גם שאלות והתלבטויות בעניני שידוכים וכדומה.

אנחנו הרבנים משתדלים לפסוק על פי שולחן-ערוך ועל פי ההוראות שהרבי הורה והתייחס לדברים הללו, ואנחנו מתפללים שיהיה לנו את ה"סייעתא דשמייא" להכריע בצורה הנכונה.

● קורה שרב לא ישן בלילה בגלל ששואל את עצמו האם קיבלתי החלטה נכונה או לא בענין גורלי מסויים?

יש לילות כאלו. יש שאלות שצריך לשבת עליהן כל הלילה ויותר, ולדון בהם בכובד ראש. אלו שאלות שעומדות ברומו של עולם.

מתי מותר וצריך לשאול באגרות קודש?

● ידוע שכבוד הרב עוסק הרבה בתשובות המתקבלות באגרות קודש (ראה מסגרת); גם בנושא זה יש כיום בלבול, מבוכה ותהייה: מתי צריך לשאול באגרות ומתי לא, מה מותר לשאול ומה לא, מתי התשובה היא תשובה ומתי התשובה היא אינה תשובה?

ישנה אכן אי-השלמה מסויימת עם הכתיבה באגרות קודש. חושבני שצריך לחלק את הדיעות בעניין לכמה רבדים. ראשית לכל, יש שמקשים ושואלים האם העניין בכלל מותר על פי הלכה?! — לאנשים אלה אני רוצה לומר, כי לתופעה לשאול באגרות-קודש, יש מקור על פי הלכה ומנהג. אינני מסכים עם כך שזה נגד ההלכה. גדולי ישראל דיברו פעמים רבות על 'גורל', ועל 'פסוק לי פסוקיך' ועוד מעין אלה. אינני נכנס כאן לפן ההלכתי, כי כבר דשו בזה רבים ויש לזה מקור.

יש רובד נוסף של כאלו מעדת החסידים, הטוענים כי זו תופעה חדשה שלא ראינו אותה אצל שאר הרבנים. ועל כך אני משיב, שזה לא מדוייק, משום שידוע כי חסידים נהגו לפתוח את ספר התניא ולהביט מה יפול לנגד עיניהם בעמוד הימני. דבר זה היה נפוץ במיוחד בתקופות שחסידים לא יכלו להגיע לרבי.

● יש הטוענים נגד הענין של כתיבה באגרות-קודש, ואומרים כי הדרך היחידה היא אך ורק על פי מה שהרבי אמר במפורש, לשאול רב, משפיע, ידיד-מבין או רופא, הכל לפי העניין. האם יש צדק בדבריהם?

באגרת שנכתבה באחת השנים הראשונות, הרבי עונה לאחד מזקני החסידים שטען כלפי הרבי, מדוע הוא מקשר ברכות והשפעות על-ידי קבלת מצוות כמו תפילין או מזוזה (אגב, דרך זו של הרבי אכן היתה 'חדשנית' שלא היתה קודם לכן), והרבי כותב לו מדוע לא להמשיך בזה, בפרט שאני רואה שזה פועל פעולתו ויהודים מתחזקים בתורה ומצוות. ואז הרבי ממשיך ושואל: ואילו אתה, כמה יהודים קירבת ליהדות, וכמה קישרת לרבי?!

אני מרגיש מעין זה גם בנושא של אגרות-קודש. הגם שאין מקבלים היום תשובות בצורה רגילה כמו בכל השנים, רואים איך שהרבי מוצא את הדרכים כיצד להתקשר עם החסידים, והתשובות ב'אגרות' היא אחת הדרכים. בפרט שאנחנו **רואים במוחש** כיצד מאות ואלפי יהודים מתחזקים בקיום תורה ומצוות. רבים התחילו להניח תפילין, לשמור כשרות, לבדוק מזוזות, ולקבוע שיעורים בחסידות. והכל כתוצאה מתשובות שקיבלו ב'אגרות'.

אין לאיש מושג כמה יהודים כותבים לרבי דרך האגרות, ומבצעים בפועל מה שנכתב להם שם, ואף מחליטים על דברים גורליים בחייהם. אינני מדבר דווקא על חב"דניקים, אלא החל באנשים מחוגים חרדיים ביותר ועד לאנשים בקצה השני.

בהקדמה לכרך י"ב של אגרות קודש, נכתב כי אחת המטרות של הוצאת האגרות לאור עולם, הוא על-פי מה שכתב אדמו"ר הזקן בתניא, שהוא לא יכול לקבל אנשים ליחידות אז הוא רושם את התניא שיתן עצה ופתרון לכל שואל. כן הדבר גם באגרות-קודש, שנועד לעזור בהכוונת הדרך לאלו שמתעוררים אצלם שאלות. הדברים הללו היו לנגד עיניו של הרבי, והוא אכן אישר זאת.

כשאדם מקבל תשובה באגרות, ובפרט שהתשובה היא מדויקת להפליא, הוא מרגיש בגלוי את האהבה והקירוב של הרבי אליו, הוא רואה את אי-ההגבלה של הרבי והוא מרגיש אלוקות משגיחה עליו בהשגחה פרטית; אם כן למה לקחת זאת מיהודים? הרי זו תשובה ברורה של הרבי; זה הרבי! הרבי מדבר, הרבי עונה. מה אתה — המקטרג — טוען, שאין זה אלא פנטזיה ודמיון? האם השגחה פרטית כזאת היא דמיון ופנטזיה? הרי בכך אתה מגביל את הרבי שהוא עצמו אמר שהרבי כבר מוצא את הדרכים איך לענות.

● למה אנחנו רואים את התופעה הזאת דווקא אצל הרבי, הרבה יותר מאי-פעם?

לדעתי אפשר להסביר זאת כך: במאמר הראשון של הנשיאות הרבי אמר שמתפקידנו להוריד את השכינה למטה בארץ. אצל הרבי ראינו כל השנים שהוא הוריד כל עניין לפסים מעשיים. לדוגמא: הגמרא אומרת על הפסוק 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך

כיצד החלו השאלות והתשובות באגרות קודש?

היתה לי הזכות להתחיל את הנושא של קבלת תשובות באגרות קודש. הדבר היה לאחר כ"ז אדר, כאשר פסקו לצאת תשובות כתובות מהרבי, והציבור היה במבוכה גדולה. באותה תקופה קבעתי לעצמי שיעור יומי, ללמוד בכל יום 5 אגרות. כאשר התחלתי לקרוא אגרות, שמתי לב כי אני רואה תשובות לנושאים שונים שבדיוק עמדו אצלי על סדר היום. או לפעמים, מישהו בא ושאל אותי שאלה, ואני זוכר שבאותו יום או יום קודם לכן, ראיתי את הנושא הזה באגרות.

בפעמים הראשונות חשבתי שזה מקרה, ותו לא. אבל כשזה החל להיות בצורה תכופה, הבנתי כי יש בזה ענין לא-רגיל. אני זוכר שבאותה תקופה, מישהו מבני המשפחה היה צריך להתאשפז, ואז פתחתי אגרות וראיתי תשובה שהרבי כותב למישהו שהצורך שלו להתאשפז בוודאי נעשה בגלל שצריך לקרב יהודים ליהדות בבית הרפואה, ואם אכן יעשה זאת הכל יסתדר.

באותה תקופה שלאחר כ"ז אדר, ראיתי אנשים רבים הולכים שבורים מהעובדה שהרבי אינו עונה תשובות מפורטות, אלא רק בהן ולאו על שאלות ששאלו לפניו המזכירים. או אז התחלתי לספר בהזדמנויות שונות כי הרבי כבר אמר שהרבי ימצא דרכים איך לענות, ואז סיפרתי סיפורים שונים שקרו אצלי באגרות.

בעקבות זאת התפרסמו הדברים, ואנשים הגיעו אלי, שאלו ובירורו אצלי, וכך התפרסם הענין ונודע לכל הציבור.

פסק-הדין הראשון להתגלות המשיח

בשנת תשמ"ו ביקרו הרבנים הראשיים לארץ-הקודש, הגאון המקובל הרב מרדכי אליהו שליט"א והגאון הרב אברהם שפירא שליט"א לביקור אצל הרבי מלך המשיח. לפתע, באמצע השיחה הרבי אמר "נמצאים כאן הרבנים ואפשר לפסוק כבית-דין שמשיח צריך להגיע". הרבי רצה שהרבנים הראשיים יפסקו כי הגיע הזמן להתגלות מלך המשיח, אך הרב שפירא היסס, ואילו הרבי מצידו לא 'לחץ' יותר בענין זה.

על מה שאירע בנושא זה לאחר אותה יחידות — מספר הרב מנחם מענדל גלוכובסקי: כששמעתי את דברי הרבי, כי הרבנים צריכים לפסוק שהגיע זמן הגאולה, החלטתי שצריך לעשות מעשה.

בחודש אייר תשמ"ו, עשיתי יום עיון לרבני חב"ד בארה"ק. זה היה יום עיון במסגרת שורה של ימי עיון עבור הרבנים, וזאת בעקבות דבריו של הרבי שאמר כי רבנים צריכים להשתלם בעניינים שונים בהם יש קדימה.

התחלת אותו יום עיון היה בירושלים בנושא מקוואות. ביקרנו אז במקווה בשכונת "הגבעה הצרפתית", מקום רבנותו של הרב הלפרין. בשעות אחר הצהרים המשיכו הרבנים את האסיפה במכון הטכנולוגי על פי הלכה, ולחלק הזה של הכינוס הזמנתי את הרבנים הראשיים לדבר. קוויתי לנצל את ההזדמנות הזאת, ולבקש מהם לחתום על הפסק-דין יחד עם שאר הרבנים. הזמנתי את הרבנים לכינוס שאמור היה להתחיל בשעה 4.

בשעה היעודה, הגיע הרב שפירא, אך הרב מרדכי אליהו טרם הגיע. רציתי מאד שהחתימה תיעשה במעמד שני הרבנים הראשיים, וניסיתי למשוך את הכינוס על-ידי דרשות, בתקווה שאולי הרב מרדכי אליהו יגיע, אך השעה התאחרה, והוא לא הגיע.

כשחלפה שעה ארוכה, קם הרב שפירא ממקומו ללכת ויצא את הכינוס. ממש דקה או שתיים לאחר מכן הגיע הרב מרדכי אליהו. הוא פנה אלי והתנצל על האיחור, באומרו כי המתין לנהג שלו שלפתע נרדם ברכב, ולאחר מכן כשכבר נסעו הוא התבלבל בדרך בצורה לא מובנת, כי זו דרך שהוא עושה פעמים רבות בכל שבוע.

אני מבחינתי ראיתי בזה 'מעשה שטן'. האירועים המשונים הביאו לכך שבמשך שעה שלימה הם לא נפגשו — דבר שאולי יכול היה לגרום למילוי רצונו של הרבי, ומי יודע אם לא לגאולה...

למרות זאת, לאחר שהרב מרדכי אליהו התיישב, הבאתי לפניו את נוסח פסק הדין, ואמרתי כיון שהרבי ביקש מהרבנים שיחתמו על פסק-דין שכזה, כדאי לעשות זאת במעמד זה. הרב אליהו קרא את הפסק-דין, ואמר כי זהו דבר ישר, הוסיף אי-אלו פרטים ולאחר מכן חתם עליו והקריא אותו בפני הרבנים. בין דבריו הדגיש הרב אליהו כי פסק דין זה נחתם בירושלים עיר הקודש.

מיד לאחר מכן שלחתי בפקס את פסק-הדין לרבי. למחרת בבוקר הייתי צריך לנסוע לארה"ב, אולם כבר באמצע הלילה קיבל הרב ירוסלבסקי טלפון מהמזכירות, ובו הוראה של הרבי להוסיף חתימות של רבנים. לאחר מכן הגיע טלפון נוסף מהמזכירות ובו הוראות נוספות לגבי הפסק-דין, הוראות שטרם אפשר לפרסם...

בכל אופן, עד היום כבר נחתמו כמה פסקי דין כאלו, אבל זה היה הפסק-דין הראשון, וזה היה רגע מרגש מאד. הרגשנו שאנחנו פועלים משהו בעולם, וכמו שבאמת שמענו לאחר מכן מהרבי, שהפסקי דינים פעלו בעולם...

הרבנים הגאונים: י. ירוסלבסקי, מ. אשכנזי, א. שפירא, ?, י. רלב"ג

הרבנים הגאונים: מ. אשכנזי, א. שפירא, י. העכט, ד. סלונים

הרבנים הגאונים: מ. הלפרין, מ. אשכנזי, מ. אליהו, ד. סלונים וז. וילמובסקי

הרה"ג מרדכי אליהו חותם על הפסק-דין

ויראו ממך', שזה מרמז על תפילין שבראש. זה היה כתוב בגמרא, אולם הרבי הוריד זאת למעשה בפועל, ובעקבות מבצע תפילין האויבים אכן יראו מעם ישראל בפועל ממש. או אם ניקח את מבצע מזוזה. כתוב שמזוזה שומרת על דלתות ישראל, זה דבר שחז"ל אמרו אבל נשאר על דפי הספר, ואילו הרבי הוריד זאת למעשה בפועל, ואנשים כיום יודעים כי אם קורה משהו הרי שצריך לבדוק את המזוזות. זה לא נשאר רק בתיאוריה, אלא הרבי פעל שהעניין אכן יפעל את פעולתו בעולם הגשמי.

כן הוא הדבר גם לגבי האגרות. בקידוש לבנה אנחנו אומרים "דוד מלך ישראל חי וקיים" — זה פסוק, אבל הרבי כדרכו בקודש הוריד את זה למעשה בפועל, ואנחנו רואים בעולם המעשה את פירוש המושג "חי וקיים". זה מתבטא בכך שכשחסיד (או לא חסיד) נמצא במבוכה, הרבי עונה לו בצורה הפשוטה ביותר בעולם המעשה ומרגישים איך הוא חי וקיים.

נקודת העניין בלשאול שאלות ולקבל תשובות באגרות, זה בכך שאתה החסיד פותח את הספר ומרגיש איך הרבי נמצא אתך בפשיטות. הרבי שומע את המחשבה שלך ומרגיש את המצוקה שלך. זו הסיבה, שדווקא אצל הרבי שהוריד כל דבר לעולם המעשה, מורגש גם הענין של "חי וקיים" ביתר שאת גם כלפי הרביים הקודמים.

● נשאלת השאלה, האם בכל בעיה צריך לשאול ולפתוח אגרות-קודש?

אני תמיד אומר שהרבי מתייחס לחסידים לפי הצרכים שלהם. כתוב בתהלים "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון", ומבואר: 'לכל חי רצון — כל אחד לפי רצונו'. ניקח לדוגמא, יש אדם שחושב בצורה מצומצמת ובשבילו קניית רכב זה עולם ומלואו. הוא שואל את הרבי והרבי משיב לו גם על זה. יש אגרת שהרבי מסביר לפלוני כי לא כדאי לו לקנות אוטו מהמודל החדש כי זה עולה יותר מידי, ואפשר לקנות גם רכב מדגם של שנה קודמת משום שגם הוא טוב ואיכותי וגם עולה הרבה פחות כסף...

הרבי הוא אוהב ישראל הגדול ביותר בעולם והוא דואג לכל יהודי כפי עניינו האישי ולפי הצרכים שלו. כך גם היום, אם יהודי מרגיש שהוא זקוק לתשובתו של הרבי בעניין מסויים — שאצל יהודי אחר זה נראה קטנוני ולא חשוב — אז הוא יכול לשאול, משום שהרבי התאים את עצמו לכל יהודי.

מאידך, אסור להשתמש בזה באופן של הגזמה וריבוי פעמים. צריך לשמור על קדושת הענין, ולא למהר לכתוב לרבי על כל ענין — בדיוק כמו שפעם לא כתבו על כל דבר.

● תשובה של הרבי באגרות-קודש מחייבת כל חסיד?

אני יודע על מקרים שפלוני הגיע למנהל מוסד מסויים וביקש שיעשה עבורו דבר זה או אחר, כי הוא קיבל תשובה חיובית באגרות מהרבי. זה לא נכון, משום שכמה פעמים הרבי כתב כי מענה שלו לצד אחד זה לא מחייב את הצד השני.

לצערי, יש אנשים שלוקחים תשובות שהם מקבלים, ומנצלים אותן לפי ההשקפה שלהם שנקבעה עוד בטרם שאלו את הרבי. אבל דברים כאלו — לדאבוננו — היו מאז ומתמיד, כשאנשים היו מעקמים תשובות תוך פירושים שונים ומשונים.

● האם השאלות ששואלים את הרבי דרך האגרות-קודש סותרות את הציווי של הרבי "עשה לך רב"?

הרבי אמר שכל אחד צריך לעשות לו רב ומשפיע. זו הוראה וצריך לקיים אותה כפשוטה. יש יהודים שאומרים 'אינני צריך לשאול רב, משום שרק הרבי ואני נמצאים'. בפירוש זו לא השקפה נכונה, כי אם אתה שומע בקול הרבי, אז הרבי אמר לעשות רב.

מעבר לכך, מי שמתלבט בעניין מסויים ושואל את הרבי ומקבל תשובה דרך האגרות קודש, אין בזה סתירה להוראה האמורה. בוודאי שאחד הדברים העיקריים שהרב או המשפיע צריכים לעשות זה לחזק את הקשר בין החסיד לרבי, ולעזור ליהודי להבין מה הרבי רוצה ממנו.

● מתי מותר לחסיד להסתמך על תשובה שבאגרות-קודש ומתי הוא צריך ללכת לרב, או אולי בכל פעם שהוא פותח אגרת הוא צריך ללכת איתה לרב?

למעשה יש דרכים שונות, ואינדיבידואליות, וקשה לתת תשובה לכללות אנ"ש. באופן כללי יש שתי דרכים: דרך אחת היא, כשלחסיד יש שאלה או בעיה, הוא צריך לדבר עם המשפיע שלו — כי זה הרצון של הרבי — ואם הוא חושב שהתמונה אצלו לא מספיק בהירה, אזי כדאי שיכתוב לרבי. לפעמים זה יכול להיות בצורה הפוכה, אדם שנמצא במצוקה כותב מכתב לרבי ולאחר מכן הוא הולך עם התשובה למשפיע שלו כדי לנסות ולהבין איתו יחד מה הרבי רוצה ממנו.

אינני רוצה לקבוע מסמרות בענין ולומר לאדם ללכת על-פי דרך מסויימת. אדם שרוצה להתייעץ עם ידידים או עם המשפיע שלו — ולא לכתוב לרבי — יהי לו אשר לו; הרי זה בדיוק כפי שהיה פעם כשהרבי ענה לשאול ידידים מבינים. לעומתם יש אנשים שרוצים לשמוע תשובה באופן 'ישיר' מהרבי, והם חשים זאת יותר כשהם מקבלים תשובה דרך האגרות — שיעשו כך. מובן שצריכה להיות זהירות ולא לעקם את התשובה על-ידי פירושים שונים.

— שמעתי פעם מר' זושא הפרטיזן שאמר כי אנשים חושבים שהרבי נמצא ב-770 כל היום. אבל זה לא נכון, הטעים ר' זושא, כי הרבי נמצא ב-770 רק בשעות שרואים אותו בזמן התפילה. אבל כשהוא נמצא בחדר שלו, אז הוא יכול להיות באוסטרליה, או בארץ-הקודש, ואולי בדרום-אמריקה. הרבי נמצא בכל מקום שהחסיד צריך אותו.

כן הדבר לגבי שאלות באגרות. אי אפשר להגביל את הרבי לכתובות. יהודי שרוצה להרגיש את הקירוב לרבי דרך כתיבה באגרות קודש — שיעשה כך. יהודי אחר שחושב שיכול לקבל את התשובה של הרבי דרך המשפיע שלו — שיפנה למשפיע. ואילו יהודי נוסף שחושב שהתשובה של הרבי תגיע אליו דרך "שני רופאים מומחים" — אז הרבי ישלח את התשובה שלו דרכם.

● האם אפשר לקבוע דברים גורליים, כגון ניתוח, דרך תשובה באגרות קודש?

אני אישית מסתייג מזה, משום שהרבי אמר שבעניני רפואה צריך לשאול רופא ידיד או שני רופאים מומחים. בפרט שראיתי כמה פעמים איך בענינים כאלו אנשים מפרשים תשובות שבינן לבין תשובה ברורה, המרחק הוא גדול. מצד שני ראיתי גם אנשים שהתייעצו עם רופאים מומחים והרופאים אכן קבעו שצריך לעשות ניתוח ולאחר מכן הם כתבו לרבי וביקשו ברכה, ואף זכו לקבל תשובות ברורות כמו 'הצלחה בניתוח', 'ברכה לטיפול הרפואי' וכדומה.

מהי הדרך הטובה ביותר לפרסם את בשורת הגאולה

● ידוע שכבוד הרב מרבה לדבר על בשורת הגאולה בקרב ציבורים רחבים שחלקם אף רחוק מחסידות, איך מציגים את הנושא בצורה ברורה באופן שזה יתקבל?

הרבי מה"מ אמר להעביר את הענין של בשורת הגאולה על-פי איך שזה מובא בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה ובפרט בתורתם של רבותינו נשיאנו ובליקוטי שיחות. על כל חסיד שעושה את השליחות של הרבי לפרסם את בשורת הגאולה, להתעמק בנושא של לימוד משיח וגאולה כפי שזה מובא במקורות בכדי שיוכל להציג זאת בפני כל סוגי הציבור. רק בדרך זו ניתן להביא את הענין לציבור

בצורה ראויה ולהכין אותם לחיות עם משיח.

לצערי, הבורות בנושא הזה בקרב הציבור הרחב, וגם בקרב 'בני תורה' מובהקים, הוא גדול. ישבתי פעם אצל אב-בית-דין ישיש, והתחלנו לשוחח אודות משיח וגאולה. כשהשיחה התגלגלה אודות הענין של משיח שבכל דור ודור, הוא אמר שידוע לו כי משיח יושב באיזה צריף על פסגת אחד ההרים הגבוהים ושם הוא יושב ולומד ומחכה עד שיקבל את ההוראה לגאול את עם ישראל. התפלאתי מאד מאיפה הוא לקח את זה ושאלתי אותו איפה זה כתוב. ואז אמר לי אב-בית-דין מעל גיל שמונים: "כך שמעתי מאמא שלי ומסבתא שלי"...

מדוגמא זאת, ומדוגמאות נוספות אחרות הבחנתי כי לציבור חסר הידע התורני בענין משיח וגאולה. והתשובה לזה היא, שאנחנו נכין את עצמנו על ידי לימוד והתעמקות במקורות חז"ל, ואז כשנלך אל הציבור ונראה להם את הגמרות ואת המדרשים ואת החז"לים למיניהם, הדברים נראים אחרת לגמרי.

יש נקודות בנושא של משיח וגאולה שהציבור התורני מוטרד מהם וזה גורם לו לבלבול ולמבוכה. לדוגמא: האם משיח יכול לבוא בדור כמו שלנו כשרוב היהודים אינם שומרים תורה ומצוות. יש אנשים שלא רוצים את ביאת המשיח כי הם מפחדים מיום הדין. יש בעלי תורה שאומרים כי אין זה עניינם לבקש את משיח, משום שזה שייך לקב"ה ואנחנו צריכים להמתין בפאסיביות.

יש נקודות שמטרידות גם אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, למשל: מהו משיח, מה תפקידו, האם בואו יגרום לכך שהם יצטרכו להפסיד את הגשמיות שלהם? מה יהיה בגורל בתיהם ועסקיהם? – ועוד כהנה שאלות.

משום כך יש לנו, החסידים של הרבי, תפקיד חשוב ביותר, להביא את בשורת הגאולה לכל העם, וזאת על ידי שנהיה בקיאים בנושאים הללו ונדע איך להציג אותם בפני כל הצבורים לסוגיהם. ברור שככל שהחסיד יותר מוכן, וילמד אז הדיבור שלו יתקבל יותר היכן רק שלא יבדר.

● האם במצבנו כיום צריכים להמשיך להפיץ את בשורת הגאולה כמו פעם, או שצריך "להמעיט את הטון" ולמתן את הדברים?

שמענו עד היום הסברים רבים על "אופן המתקבל". יש כאלו שאומרים שפירושו שאם הדברים לא יתקבלו אז גם לא צריך לדבר בכלל. לעומתם יש שאומרים שמותר וצריך לומר כל מה שרוצים, העיקר שיהיו דברים היוצאים מן הלב ואז גם ייכנסו אל הלבבות.

כן הדבר לגבי שאלות באגרות. אי אפשר להגביל את הרבי לכתובות. יהודי שרוצה להרגיש את הקירוב לרבי דרך כתיבה באגרות קודש - שיעשה כך. יהודי אחר שחושב שיכול לקבל את התשובה של הרבי דרך המשפיע שלו - שיפנה למשפיע. ואילו יהודי נוסף שחושב שהתשובה של הרבי תגיע אליו דרך "שני רופאים מומחים" - אז הרבי ישלח את התשובה שלו דרכם

אנחנו שומעים את הדעות מכאן ומכאן.

הרבי בעצמו אמר כמה פעמים בשיחות הקודש, שדברים שפעם היו 'פראיים', היום הם מתקבלים כיון שהיום העולם עצמו הוא 'פראי'. בין השאר הרבי אמר זאת בנוגע לסעודת משיח, שצריך לפרסם את הענין ושכמה שיותר אנשים ישתתפו בסעודות משיח. ועל כך הרבי מוסיף ואומר: "יש הטוענים שלאו כל מוחא סביל דא, שבכל אחד מאירה הארת משיח, אבל באמת כבר השתנה המצב, וכבר בא הזמן שגם החוצה יכול לקבל ענין זה, ורק צריך להסיר הפחדים אצל אלו שצריכים להביא ענין זה אל 'החוצה', וכשיאמרו את הענין בפשיטות בלי שום פקפוק על ידי שיחזקו את האמונה שלהם עצמם – יתקבלו הדברים אצל השומעים, ויפעלו פעולתם". עד כאן דברי הרבי.

דבר זה ברור גם לגבי הפצת בשורת הגאולה באופנים שונים. מצד אחד צריך לומר את דבריו של הרבי ללא שום פקפוק וללא שום "כיסוי". מאידך גיסא יש את הכלל של 'חנוך לנער על פי דרכו', וצריך גם לשמור על זה. נכון אמנם שדרכו של הנער היום, הוא באופן פתוח מאד לכל עניין וגם לענייני משיח, ו'החוצה' יכול לקבל הרבה עניינים שפעם אפילו לא חלמנו שהם יכולים לקבל, – אבל יחד עם זה יש את האחריות שחינוך הנער יהיה כמו שצריך.

צריכים להתפלל לקב"ה שיתן לנו את האותיות המתאימות להעביר את המסר האמיתי שהרבי רוצה, שנדע להכין את העולם לקבלת פני משיח צדקנו, ויחד עם זה הדברים יהיו מתאימים לכל האנשים ויכנסו לפנימיותם וישנו את מהותם הפנימית.

צו השעה - אחדות

● אנחנו נכנסים לשנת ה-99 להולדת הרבי, איזה מסר כבוד הרב היה רוצה להעביר לכלל הציבור החב"די?

ידוע מה שהרביים אמרו כי המטרה של אדמו"ר הזקן בפרשת המאסר והגאולה, היא לבחון את האהבה והאחדות שבין החסידים.

אנחנו נמצאים בשנת היובל לנשיאות, ונכנסים לשנת ה-99 להולדת הרבי ועדיין נמצאים בחושך הגלות, וטרם זכינו. בשיחה האחרונה לעת-עתה שזכינו לשמוע מהרבי, הרבי מדבר על העניין של אהבת ישראל. אני חושב שזה הנסיון הגדול ביותר שעומד כיום בפנינו – להתאחד ולהתלכד.

במאמר הראשון של "באתי לגני", הרבי מדבר ב'אות' שלמה אודות מעשי אהבת ישראל שעשו הרביים. שמעתי פעם בהתוועדות, מה פתאום ענין זה נכנס באמצע ה'השכלה' של המאמר? ובפרט שזהו דבר נדיר ביותר שהרביים יספרו סיפורים באמצע מאמר? והסבירו כי הרבי רוצה לבאר, שהמטרה של דור השביעי היא להוריד את השכינה למטה, אבל הדרך לזה היא רק על-ידי אהבת ישראל **מעשית**.

כואב לי הלב לראות איך יש כאלו שרבים ולוחמים, ולפעמים סביב ענייני הרבי. מי שמסתכל על השיחות והאגרות של הרבי, רואה כיצד הדבר החשוב ביותר בעיני הרבי היה אחדות ואהבת החסידים זה לזה. אם כן איך זה שאנחנו נריב על ענייני הרבי?!

הבעיה שיש אנשים שטוענים 'כן, אבל בדברים הכי עקרוניים איך אפשר לוותר'; מי קבע מהו ענין עקרוני? – לדעתי הענין העקרוני והחשוב ביותר הוא אהבת החסידים זה לזה.

למרות ש"אין דעותיהן שוות", אפשר עם רצון טוב לעבוד ולהסתדר יחד. הרבי אמר פעם ששלום פירושו לדעת איך לוותר ולהתפשר. פעמים רבות שמעתי מאבא ע"ה, כי שלוש פעמים ביום אנחנו עושים שלום בכך שאנחנו הולכים שלושה צעדים אחורה.

כשנעבוד יותר ביחד וכשתהיה אחדות בין החסידים, נוכל לומר לרבי שהצלחנו במשימה.

אנחנו רוצים לזכות להתגלות של הרבי מלך-המשיח, ולכן אנחנו צריכים לדעת שאהבת ישראל מעשית יום-יומית, זה המסר העיקרי. כשהרבי קיבל את הנשיאות הוא אמר "כי בשמחה תצאון ובשלום תובלון", כשיהיה שלום בין כל החסידים של הרבי, נגיע ל"בשמחה תצאו" – נצא מהגלות.